

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta K 120—
za četiri leta K 60—
za en mesec K 20—
Za izposoditev celoletno K 480—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 40—
za izposoditev K 20—

SLOVENE

Insorati:
Enostolpna politivra (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 8—
poslana itd. . . po K 8—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 12.
Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljnik in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprav. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7683.

JDS pred sodiščem.

Stranka, ki si je nadela ponosno ime J(ugoslovanske) D(emokratske) S(tranke), doživlja čudno usodo. Ze proti koncu voj-
ske, ko še ni bilo vidnih koristi od pri-
padništva k tej stranki, ampak so se po-
javljali šele prvi žarki onega solnca, ki
naj zasije staremu slovenskemu »napred-
njaštvu«, odetemu v nov jugoslovanski
plašč, so se pojavljali prvi glasovi, ki so
trdili, da je samo in edino stara liberalna
stranka prava jugoslovanska stranka, ki je
med vojno samo trpela, bila preganjana
zatirana in mučena in zaničevana in tep-
tana, dočim so se vse druge stranke sol-
učile ob žarkih avstrijske vladne milosti in
dobrote. Kolikor bolj se je bližal polom,
toliko močnejši so postajali ti glasovi in
po polomu avstrijske monarhije je od ene-
ga konca slovenske domovine do drugega
zaoril klic: Doli s klerikalnimi avstrija-
kanti! Klerikalci so bili tisti, ki so tirali
ljudi v nesrečo in propast, s a m o o n i s o
bili avstrijski patrioti, s a m o o n i s o go-
nili naše ljudi na vselej in jih tirali na
fronti v sigurno smrt — mi pa smo bili
mučniki narodne ideje, s a m o m i s m o
delali na propasti Avstrije, s a m o m i s m o
zaslužili, da se nas poslej vpoštevata kot
neomejene gospode in gospodarje v de-
želi, ki so poklicani sedeti v razsodišču,
ki naj sodi o krivici in pravici, o zaslugah
in o krivdah!

Dolgo je trajala ta gledališka predsta-
va z namišljenim jugoslovanstvom, silno
dolgo. Naša stranka do danes ni imela mi-
ru pred liberalnimi očitki in ga še nima.
Tudi vsi člani nekdanje liberalne stranke
ne. Celo stari in izkušeni liberalni vodja
dr. Tavčar je moral iz prejšernih mladih
ust, ki so se za časa vojne previdno skr-
vala v raznih varnih zavetjih, med kateri-
mi široki plašč dr. Korošca ni bil najslab-
ši, preslišati marsikako grenko besedo,
seveda po vojski, ko je bilo zijanje in ba-
hanje z jugoslovanstvom že državna, in ne
več protidržavna zadeva. Mladi ljudje so
s svojimi krepkimi pljuči prekricali zdra-
vo trezno pamet in so jo s svojim nepre-
stanim očitanjem »avstrijkanstva« in si-
stematskim grdenjem Slovenske ljudske
stranke srečno pritirali do ribniške afere.

O procesu v Ribnici poročamo na dru-
gem mestu v podrobnostih. Ta proces je
za JDS naravnost uničevalna obsodba že
danes, ko proces še ni končan. Izpovedi
prič so za »jugoslovanstvo« JDS strašne
batine od kalibra »šestnajst in devet«. Proti
ribniškemu dekanu g. Skubicu in poslancu
Škulju, ki nista zagrešila nič drugega ka-
kor to, kar smo zagrešili skoro vsi ne-
kdanji avstrijski državljani (namreč to, da
smo bili večinoma avstrijski državljani do
pet minut pred prevratom), ki smo plače-
vali Avstriji davke, da je mogel cesar Karl
nadaljevati vojsko, služili pri vojakih,
opravljali uradniške službe itd. so se
vzdignili najuglednejši člani J. D. S. iz
Ribnice in vložili proti njemu kolektivno
podpisano ovadbo na pristojno vojaško
oblast zaradi srbofilstva, čeprav so morali
vedeti, kaj taka obdolžitve pomeni. Potek
procesa je pokazal, da so se nad to gnju-
sobo zgražali že takrat ne le poštenejši
člani jugoslovanske demokratske stranke,
ampak tudi sama vojaška oblast!

Vsi se še živo spominjamo, s kakšno
perversno slastjo se je vzdignila JDS nad
klerikalce po vojski in jih dolžila nečue-
nih krivoločnosti ne samo pri nas doma,
ampak tudi pri Srbih v Belgradu. Pisali so
brošure in jih dali prevesti na srbski je-
zik, priobčili so nebroj umazanih pamfle-
tov proti najodličnejšim vodjem SLS, ki so
res z nevarnostjo svojega življenja javno
zastopali jugoslovansko misel v časih, ko
se n. pr. dr. Žerjav niti dihniti ni upal na
glas, sramotili in blatili so z avstrijkan-
stvom in z očitki denuncijantstva naše naj-
uglednejše može, a danes? Proces v
Ribnici je odkril vso gnilobo v
demokratskih vrstah, kajti to,
kar je zakrivila JDS v Ribnici, ni zakrivila
na svoj račun, ampak skoro gotovo z odo-
brenjem ljubljanskega centralnega vodstva
JDS! Vse to je pokazal in dokazal še ne-
končani proces v Ribnici, ki bo v svojem

nadaljnem poteku odkril seveda še marsi-
katero novo zanimivo stran iz zgodovine
avstrijskega patrijotičnega delovanja stran-

ke, ki si danes lasti neomejeno pravico do
vrhovne sodbe o pravilnosti in poštenosti
političnega naziranja drugih.

Pokrajinski namestnik proti dr. Žerjavu.

Belgrad, 22. sept. (Izv.) V demokrat-
skih krogih so danes mnogo govorili o
dopisu ljubljanske pokrajinske uprave na
ministrstvo notranjih zadev glede ex-lex-
stanja v ljubljanski mestni občini. Veliko
pozornost je vzbudila zahteva ljubljanskega
pokrajinskega namestnika, da se čim prej
razpišejo nove volitve za Ljubljano, ker je
bilo znano, da se je doslej tej zahtevi trdo-
vratno upiral dr. Žerjav, ki je veljal v Bel-
gradu kot nekak »strokovnjak« za občins-
ke zadeve ljubljanske. Veliko presenečenje

med demokrati pa je izzvalo dejstvo, da
pokrajinski namestnik v svojem dopisu
silno trdo prijema dr. Žerjava, kateremu
očita brezplodno nedoslednost v njegovem
držanju glede najvažnejših občinskih vpra-
šanj v Ljubljani. Radikalni politiki odobra-
vajo odločen nastop pokrajinskega name-
stnika proti dr. Žerjavu, ker smatrajo tega
za popolnoma nesposobnega politika, in
upajo, da se bo pričel v Sloveniji uveljav-
ljati nov političen kurz.

Mažarska mobilizira.

ITALIJA PROTI ČESKO-JUGOSLOVANSKI INTERVENCIJI.

Praga, 22. septembra. (Izvirno) Ka-
kor poročajo iz Bratislave, je Mažarska
odredila mobilizacijo vseh razpoložljivih
čet in z njimi zaposela fronto, ki sega od
Bratislave do jugoslovanske meje in je
dolga približno 200 km. Koncentracijska
mesta so Budimpešta, Steinmanger in
Kečkemet. Entente misije so o teh pri-
pravah prav dobro poučene.

Dunaj, 22. septembra. (Izvirno) Po
vesteh iz Rima je italijanska vlada skle-

nila, da ne podzame v vprašanju Zapad-
ne Ogrske nobenih korakov brez odobre-
nja zaveznikov. Zahtevala pa bo od Ma-
žarske, da striktno izpolni mirovno po-
godbo. Italijanski ministrski svet je na-
dalje sklenil, da bo na vsak način prepre-
čil vmešavanje Jugoslavije in Českoslo-
vaške, da na ta način prepreči, da ne bi
pri eventualnem nastopu ti dve državi pri-
šli v direkten stik po tem koridorju.

Formalna demisijska Pašičevega kabineta.

Belgrad, 22. sept. (Izv.) Ko se bo kralj
Aleksander vrnil iz Pariza, bo prisegel na
ustavo. Ob tej priliki bo ministrski pred-
sednik Pašić podal demisijsko celokupnega
kabineta. Ta demisijska bo formalnega
značaja. Vaš dopisnik doznava, da bodo
radikalci to demisijsko porabili v to, da se
napravi novi raspored v Pašičevem kabi-
netu. Radikalni klub na vsak način zahte-
va, da mora Pribečević odstopiti kot no-
tranji minister. Od te zahteve radikalci
niso voljni popustiti in se ne bodo spu-
ščali v nobena tozadevna pogajanja.

Pohlevni demokratje.

Belgrad, 22. sept. (Izv.) Demokrati
stoje še vedno pod vtisom radikalne za-
hteve po notranjem in finančnem minist-
stvu. Ker vedo, da radikalci ne bodo po-
pustili, so demokrati pripravljani spoletiti
vse zahteve, samo da ostanejo še dalje v
vladi.

Novo predsedstvo zakonodajnega odbora.

Belgrad, 22. sept. (Izv.) Zakonodajni
odbor je izvolil danes novo predsedstvo.
Za predsednika je izvoljen Trifunović, za
podpredsednika dr. Svetislav Popović in
Osman Vilović, za tajnika pa dr. Pavle
Čubrović. — Dr. Žerjav je torej popolnoma
odpadel.

Zakonodajni odbor.

Belgrad, 22. sept. Na današnji seji
zakonodajnega odbora se je vršila razpra-
va o poročilu prve sekcije, v katerem se
izpreminja in dopolnjuje naredba o splošni
carinski tarifi. Pred prehodom na razpra-
vo, je protestiral član odbora poslanec
Gjonović, da se ta naredba sploh stavi v
razpravo, ker je bila dva dneva prepozno
predložena zakonodajnemu odboru. Usta-
va določa, da morajo ministrstva po spre-
jemu ustave v roku meseca dni predložiti
odseku vse naredbe. Za tem je bil odrejen
odmor ter izvoljen odbor ad hoc, da poro-
ča o tem vprašanju. Po odmoru je v imenu
večine poročal posl. dr. Kurbegović, da je
bila omenjena naredba ekspedirana dne
25. julija ministrstvu za konstituantno, da
jo predloži zakonodajnemu odboru, torej
pred določenim časom, ki je potekel z 29.
julijem. Predlagal je, naj se naredba
sprejme v razpravo kakor da je bila pra-
vočasno predložena. Posl. Gjonović in dr.
Dulibić sta protestirala proti temu tolma-
čenju ter trdila, da pomenja beseda »pre-

vesti, da mora zakonodajni odsek prejeti
naredbo v roku meseca dni. Posl. Kurbe-
gović, Rajković in Korkut so dokazovali,
da pomenja ta beseda, da se morajo na-
redbe v tem roku poslati zakonodajnemu
odseku. V razpravi so vsi govorniki nagla-
šali, da je treba obsoditi namero in poslo-
vanje ministrstev. V tem slučaju pada odgo-
vornost na ministrstvo za konstituantno, ki
se je ponudilo vsem ministrstvom, naj mu
posljejo naredbe, da jih dostavi zakonodaj-
nemu odboru. Pri glasovanju se je sprejel
predlog večine odbora. Na koncu se je raz-
pravljalo o naredbi glede uvoznih carin-
skih tarif ter so bile predložene izpreme-
be sprejete. Prihodnja seja bo jutri ob
pol 10. uri.

Ponovni izgredi pred dunajsko borzo.

Dunaj, 22. septembra. (Izvirno) Iz-
gredi pred borzo so se danes zopet pono-
vili. Ogromna množica ljudi je hotela
vdreti v borzno poslopje. Policiji se je s
težavo posrečilo množico razgnati. 40 oseb
je aretiranih.

Konec železničarske stavke v Avstriji.

Dunaj, 22. septembra. (Izvirno) Stav-
ka železničarjev je končana. Promet bo že
tekotom jutrišnjega dne v polnem obsegu
ustopavljen.

Posvet dr. Beneša s poljskimi politiki.

Praga, 22. septembra. (Izvirno) Zu-
nanji minister dr. Beneš je včeraj v Mari-
jinih Toplicah konferiral z različnimi polj-
skimi politiki in se je danes vrnil v Prago,
da poroča vladi.

Českoslovaška ljudska stranka za koncentracijsko vlado.

Praga, 22. septembra. (Izvirno) Če-
škoslovaška ljudska stranka je sklenila,
da vstopi v koncentracijsko vlado, ki bi
jo tvorile vse češke in slovaške stranke.

Zahteve čeških železničarjev.

Praga, 22. septembra. (Izvirno) Te
dni so zborovali v Pragi zaupniki želez-
ničarskih organizacij in sklenili zahtevati
od vlade zvišanje prejemkov. Če vlada do
28. septembra ugodno ne odgovori, bodo
30. t. m. priredili 2 urno protestno stavko
in pozneje eventualno tudi stavkali tako
dolgo, da vlada ugodni njihovim zahtevam.

Dar sv. očeta gladujoči Rusiji.

Rim, 22. septembra. (Izvirno) Sv. Oče
je daroval za gladujoče prebivalstvo v Ru-
siji 1 milijon lir.

Mažarska agitacija v Prekmurju

Murska Sobota, 22. septembra. (Izv.)
Po dogodkih, ki so jih povzročili mažar-
oni v Prekmurju, je objavilo okrajno gla-
varstvo razglas, v katerem poudarja, da so
mažaronski agitatorji spravili ljudstvo v
krivo mnenje, kakor da bi šlo pri razme-
jitvi o državni pripadnosti Prekmurja.
Prekmurje je končnoveljavno prisojeno Ju-
goslaviji na mirovni konferenci v Parizu.
Razmejitvena komisija ima le nalogo na
državni meji, ki je že določena, napraviti
lake spremembe glede zemljišč, ki bi jih
meja odrezala od ene ali druge države. V
takih slučajih razsodi komisija, h kateri
državi naj pripade tak odrezek. Agita-
torji pa so hujskali ljudi, da gre tu za ple-
biscit. Mažarone so dobili s to krinko.
Nekaj prenapetostev pa je vpilo »Eljen
magyar orszag«, ker je nezadovoljno s tem,
da ne gre prekmurska železnica, da še ne-
kje nimajo šol, da je velika carina za ubo-
ge delavce, da je živina prepoceni itd. Vse
to skupaj je povzročilo, da je prišlo do ne-
ljubih demonstracij. Vlada je storila vse,
da se bodo ljudje, ki so se spozabili do
protidržavnih dejanj, kakor s petjem ma-
žaronske himne, z rabo mažaronske za-
stave, z grožnjo proti jugoslovansko ču-
tečim ljudem itd., zagovarjali za svoje čine.
Vlada pa je dobila s tem resen opomin,
da odpravi tudi vse, kar bi povzročilo opravi-
čeno nezadovoljnost. Sicer pa je razbur-
jenost prenehala, ki bi se skoro povečala
še s tem, ker je jugoslovansko misleče
prebivalstvo hotelo prirediti protidemons-
tracijo proti mažaronom, kar so pa vlad-
ni organi preprečili. — V večerajšnjem po-
ročilu se je zamenjalo dr. Šimenovo ime
z dr. Škerlakom, kateri slednji ni ma-
žaronski kolovodja.

Rusija za mir.

Moskva, 21. sept. (Brezlično.) Trockij
je imel v moskovskem sovjetu govor, v ka-
terem je izvajal med drugim: Dne 3. sep-
tembra je zapovedala francoska vlada Polj-
ski, naj nam stavi ultimatum. Pri tem je Fran-
coska računala na to, da Rusiji položaj ne
dopušča, da bi ultimatum zavrnili. Za naspro-
ten primer je obljubila Francija Poljski in
Romuniji popolno pomoč v boju proti Ru-
siji. Poljska vlada dolgo časa ni vedela, kaj
naj stori, končno pa nam je včeraj poslala
ultimatum z terminom 5. oktobra. Dotlej bodo
sovjetski diplomati napravili vse, da pro-
dre mirovna ideja ne samo med poljskim
prebivalstvom, ampak tudi med poljsko
buržuazijo. Trockij je končal svoj govor z
besedami: »Pripravljene smo začeti pogaj-
anja in kličem poljskemu ljudstvu: Če se
poljski buržuaziji ne posreči spraviti pu-
stolovce k pameti, tedaj je naloga poljskih
delavcev in kmetov, da pozovejo poljsko
buržuazijo, da napravi kakor je prav.« —
Nato je sprejel moskovski sovjet nastopno
resolucijo: Po zaslišanju poročila tovariša
Trockega o mednarodnem položaju izjavlja
moskovski sovjet, do so pripravljene ruski
delavci skleniti in obdržati mir z vsemi
državami, da ne pride v nevarnost uspeh
njihovega dela za pobijanje gladi. Ruski
proletariat bo napol vse svoje moči, da
ohrani mir.

Županske volitve na Turjaku.

Dne 20. t. m. je bil pri ponovnih stare-
šinskih volitvah na Turjaku tuk. občine iz-
voljen županom g. Karol Štrukelj, ugledni
kmet. posestnik iz Rašice, vrli pristaša SLS.
Volitev se je vršila po žrebanju, ker ima
vsaka stranka polovico odbornikov. Iz-
žrebani občinski svetovalci so: Alojzij Po-
držaj (SLS), Franc Stritar (SLS), Feliks Pe-
terlin (SLS) in Jožef Kožar (SKS). Zanimi-
va je zgodovina naših volitev.

Samostojni so se na vse načine trudili,
da bi naša občina ostala tudi v bodoče
slabostojna. Že pri prvem žrebanju je

bil g. Štrukelj izvoljen za župana, za obč. svetovalec sta bila izžrebana dva naša pristajaša, dva nasprotna. Pa so prišli ata Pucelj iz Belgrada in naročili svojim zvestim sobojevnikom, da se pritožijo pri deželni vladi, ker se žrebanje ni vršilo po vseh predpisih vol. zakonika. Res čudna pritožba, kjer toži samega sebe predsednik komisije, ki je vodil volitev, ozir. žrebanje! Zanimivo tudi, da so bili pri žrebanju vsi odborniki, tudi samostojni, zadovoljni, da se samo enkrat voli po listkih in žrebu, ne pa trikrat, kot natančno določa vol. zakonik. Nič ni pomagalo, ata iz Lašč, oziroma iz Belgrada so rekli: »Pritožiti se morate, če tudi sami sebe tožite, morda nam bo sreča drugič bolj mila.« In naši slabostojni »možje« so se ustrašili ministrove mesarice, katero g. minister še vedno hrani v Laščah za »boljše« čase in so ubogali in ubogala je tudi dež. vlada, ki je razveljavila volitve in po dolgem času določila novo žrebanje.

Žreb je pa zopet odločil in povedal nam turjaškimi občanom: Kožar nam županil ne bo! Občani pa pravimo: Zadnji čas je že, da smo dobili župana, ki ne bo imel svoje pisarne v gostilni. Upamo tudi, da nam bo tov. Štrukelj bolje n. pravičneje županoval kot Kožar, ki je občinsko upravo tako daleč zavozil, da bo moral priti na naše stroške uradnik, ki se bo precej časa trudil, da uredi vse občinsko upravo in jo izroči novemu županu.

Značilno je tudi za g. ministra Pucelja,

kako se poteguje za Kožarja, da bi obdržal županstvo, v katerem se je nekdo, ki dobro pozna »vrlo« župansko ozir. gerentsko poslovanje Kožarjevo, izrazil: »Tudi cigan bi v boljšem stanju pustil občinsko upravo, kot jo bo regent Kožar«. In to ni bilo neznano gospodinu ministru Pucelju, saj je vedel, kar ve pri nas že vsak otrok, koliko uradnikov je bilo na gerentove stroške poslanih v Turjak, ki so urejevali tekoče županske zadeve za katere se gerent Kožar sploh ni zmenil. Saj se je celo sam izrazil, da ga grenstvo stane že okrog 20.000 kron, in da bi sam rad odložil gerentstvo, za katerega nima ne veselja, ne zmožnosti. In vendar je na pritisk g. Pucelja in nekaterih tukajšnjih strastnih samostojnežev, ki ga hočejo izrabljati v svoje sebične namene, do zadnjega kandidiral za župana. To nam je pač najboljši dokaz, kaka je strankarska strast naših samostojnežev z ministrom Puceljem vred, katerim je naša občinska uprava in blagor nas občanov deveta briga. Sreča za nas vse, da se število teh slabostojnih Puceljevih agitatorjev tudi v Turjaku vedno krči, za kar se imamo zahvaliti najbolj Kožarju in g. ministru Pucelju, njegovemu zaščitniku. Slep bi res moral biti, kdor ne bi že enkrat izprevidel in priznal: kakor delajo z našo občinsko upravo, tako delajo tudi z državo. Koliko je še takih slepcev med nami, pa bodo pokazale prihodnje volitve. G. minister Pucelj, le tako naprej, dokler je še vetra kej! — Turjaški občan.

Liberalno denuncianstvo pred sodiščem.

Vse priče potrde denuncianstvo.

Ni nova ni zvijača velikih tatov, vpiti: Primite tatu! ter kazati na druge, da so kradli. Zato je danes prav zabavno pogledati po vrstah demokratske stranke, ki je vpila: »Glej jih klerikalne denunciant! Glej jih avstrijske konfidente!« pri tem pa je imela sama v svojih vrstah vse polno pravih, pristnih črnorumenih konfidentov, med tem ko se ji do danes še ni posrečilo, dokazati nasprotnim strankam kaj sličnega.

Prav zanimivo sliko o gorečnosti nekaterih ribniških liberalnih mogotcev nam je podala kazenska razprava, ki se je vršila včeraj pred okrajnim sodiščem v Velikih Laščah. Tu smo videli znanega Franceta Križmana in njegovega političnega tovariša Ivana Arka, kako sta se vila pod očitkom, da sta denuncirala avstrijskim vojaškim oblastem dekana Skubica in poslanca Skulja.

Kazenska razprava je imela sledečo predzgodovino: Nekega večera lanske jeseni je bil ribniški dekan Anton Skubic v večji družbi v Podboju gostilni. Prijatelji in znanci so ga vprašali, zakaj ne pride večkrat v njihovo družbo; odvrnil jim je, da mu je to nemogoče, ker vidi večkrat v tej družbi ljudi, s katerimi ne želi skupaj pri isti mizi sedeti, ker so ga denuncirali. Ko so navzoči vanj tiščali, naj pove, kdo so tisti, ki so ga denuncirali, je imenoval g. dekan Franceta Križmana in Ivana Arka. Krajevno vodstvo JDS v Ribnici je zahtevalo, da Križman in Arko tožita, da se dožene, v koliko sta kriva.

V resnici sta oba vložila pri okrajnem sodišču v Ribnici tožbo proti dekanu Skubicu, na predlog g. sodnega predstojnika, višjesodnega svetnika Mejača, je pa okrajno sodišče v Novem mestu za to kazensko zadevo delegiralo okrajno sodišče v Velikih Laščah, kjer je razpravo vodil g. sodni svetnik dr. Kalan.

Prva razprava se je vršila 9. avgusta t. l. Pri tej je obtoženi gospod dekan za svojo trditev nastopil sledeči dokaz resnice:

Izjava gospoda dekana Skubice.

V gostilni pri Podboju me je dne 4. novembra 1920 g. sodni predstojnik in višjesodni svetnik Mejač iz Ribnice vprašal, zakaj tako redko prihajam v družbo. Odvrnil sem mu, da bi silno rad prišel v družbo, čeravno so gospodje drugega političnega naziranja, ker ni moja navada nositi svoje politične prepričanje v zasebno družbo, kot razlog, da pa vendarle ne pridem, sem povedal, da vidim včasih v tej družbi ljudi, s katerimi ne želim skupaj biti. Na vprašanje zakaj, sem povedal, da zato, ker so me denuncirali.

Ivan Klun je tiščal v me, naj povem, kdo so dotične osebe, nakar sem odgovoril, da sta to oba zasebna obtožitelja. Povedal sem, da sta me denuncirala svoj čas pri avstrijskih vojaških oblasteh in sicer Ivan Arko zaradi neke pridige, Franc Križman pa zaradi te pridige in zaradi zvonov.

Za to svojo obdolžitev nastopim dokaz resnice.

Če se ne motim, je bilo leta 1915., ko sem imel neko pridigo, kjer sem se obsebi umevno dotaknil vojske in nje žalostnih dogodkov. Ne vem pa, kaj sem v tej pridigi zagrešil in v koliko mi ugajala raznim višje-patriotičnim poslušalcem. Faktum pa

je, da je nekaj časa pozneje prišel orožniški stražmojster Tršar v svoji uradni lastnosti k županu Francu Češarku in mu dejal približno to-le: »Sedaj pa imamo dekana notri! je naznanjen zaradi pridige.«

Župan Češark je prišel precej k meni in me opozoril, naj pazim na svoje pridige, ker sem ovaden. Slišal sem, da so o stvari nekaj časa raziskovali proti meni, potem pa postopanje ustavili.

Kolikor se spominjam, sem v dotični pridigi govoril o smrti za domovino ter mimogrede omenil, da če ravno so svoj čas Latinci rekli, da je sladko za domovino umreti, je vendar tudi za smrtjo zvezana neznanska bridkost tako za tistega, ki umre, kakor tudi za njegove. Pristavil sem, da o sladkosti smrti so govorili in govorijo še danes ljudje, ki za domovino niso nikoli umrli in tudi tega namena nimajo.

Kako leto dni pozneje so pa zopet visoko-patriotični ljudje ovadili tudi orožniškega stražmojstra Tršarja, češ da je srbofil in da je pijančevanju udan, zlasti da popiva v službi. Jaz sem bil o tej obdolžitvi zaslišan kot zaupna oseba. Do mene je prišel orožniški general. Po svoji vesti sem o Tršarju odgovoril tako, da je bilo na podlagi moje izjave proti njemu postopanje ustavljeno. General mi je pred odhodom dejal: »Ich danke Ihnen Hochwürden, Sie haben meinen Mann gerettet.«

Kljub temu so Tršarja malo pozneje, menda iz službenih ozirov predstavili iz Ribnice. Predno je odšel, me je nekoč na poti ogovoril in dejal, da bi sicer rad prišel k meni se posloviti, da si pa ni upal, ker se je bal, da sem nanj hud zaradi tiste stvari, ki jo je proti meni gnil. Mislil je namreč na preiskavo zaradi pridige. Dostavil mi je, da mu je to tem huje, če sem nanj hud, ker je zvedel, da sem bil jaz tisti, ki sem ga s svojo izjavo rešil iz težkega položaja. Ginjenost in hvaležnost ga je do solz obvladala in mi je rekel, da je pripravljen napraviti mi vsako le mogočo uslugo. Prijel sem ga koj za besedo in mu rekel, da želim kot uslugo od njega le izvedeti, kdo me je zaradi pridige ovadil. Na to mo- jo željo mi je odvrnil: »Ustmeno Vas je ovadil najprej Franc Križman, potem sem pa Križmanu rekel, da moram imeti pismo- vno ovadbo, da o stvari poslujam. Čez nekaj časa je pa Ivan Arko vložil pismo- vno ovadbo.

Vsebinsko tega razgovora s Tršarjem sem jaz takoj še isti večer povedal kapla- nomu Vinko Lavriču in Gabrijelu Petriču, nekaj malega pozneje pa g. sodnemu pred- stojniku Mejaču.

Ko so pri nas pobirali zvonove, sem dobil od ordinarijata naročilo, naj to ljud- stvu naznamim in naj v cerkvenem govoru vplivam tolažilno na župljane. Po svoji vesti in vednosti sem temu ukazal zadostil.

Tudi ta moja pridiga ni našla pravega razumevanja pri nekaterih hiperpatriotičnih Ribničanih, kajti čez nekaj časa mi je pri meni nastanjeni vojaški kurat Franc Križy zaupal, da se proti meni vrši preiskava za- radi nepatriotične pridige, ker sem baje dejal: »Dali ste sinove, dali boste še zvo- nove.« Vojaška komanda, oziroma koman- da bolnice, je hotela ves ta slučaj odstopiti vojaškemu sodišču, a ne vem čigavi inter- venciji sem se imel zahvaliti, da so zadevo vendarle potlačili in me pustili v miru. Ob- sebi umevno sem se pa zanimal za tistega farana, ki se tako izpodtika nad mojimi

pridigami. Ko sem Križvega vprašal, kdo me je ovadil, mi je mož kot moravski Ne- mec odgovoril: »Die Anzeige hat gemacht der France Krisman.« Pripomnil izrečno, da je Križy Križmana dobro poznal, ker sva o njem večkrat govorila, zato mi je tudi rekel »der France Krisman«.

Tudi to stvar sem precej povedal svo- jima kaplanoma Lavriču in Petriču, po- zneje pa enako g. višjesodnemu svetniku Mejaču.

Kot priča zaslišani orožnik Tršar je izpovedal, da opis zadeve, kakor jo je po- dal g. dekan, ni dobeseden, pač pa to- čen. V ostalem se je skliceval na službe- no tajnost. Tudi priča Križy je v bistvu po- trdil navedbe obtoženega. On sam sicer ni slišal, da bi bil Križman dekana ovadil, pač pa so mu oficirji povedali, da je Križ- man med nje šilil in jim pravil o nepatrio- tični pridigi dekanovi.

Včeraj se je razprava v Velikih La- ščah nadaljevala. Vodil jo je sodni svetnik g. dr. Kalan, tožnika Križmana in Arkota je zastopal dr. Klepec, kateri je sedel v mali razpravni dvorani v sredi obeh tožni- kov, g. dekana Skubice je zagovarjal g. dr. Pegan. Dvorano so napolnili radovedni po- slušalci, med katerimi je bil tudi narodni poslanec g. župnik Skulj, katerega so lju- beznjivi liberalni prijatelji, kakor je do- kazala današnja razprava, hoteli spraviti tako daleč, da bi ga bile avstrijske vojaške oblasti kot srbofila obesile.

Osumljencema (g. dekanu Skubicu in po- slancu Skulju) je šlo za življenje.

Prvi je bil zaslišan kot priča ribniški notar g. Smodej, kateri je povedal:

»Meseca januarja ali februarja l. 1918 se je zgledal v mojem stanovanju prapor- šček g. Plemel rekoč, da je prišel z neko komisijo kot tolmač proti ljudem, kateri so osumljeni sovražstva proti avstrijskemu vo- jaštvu. Rekel je, da je stvar zelo resna in da gre v prvi vrsti proti poslancu Skulju in mislim, da je rekel, da gre tudi proti dekanu Skubicu. Vprašal me je, če mi je o stvari kaj znanega, kar sem zanimal. Še isto dopoldne okoli 10. ure je prišel k me- ni v pisarno pobočnik majorja Weiss, ka- teri me je vprašal, če vem proti poslancu Skulju in dekanu Skubicu kaj obtežilnega. Odgovoril sem mu zanimalno. G. Plemel mi je tudi povedal, da je stvar zelo resna in da gre gospodoma Skubicu in Skulju za življenje! Popoldne mi je Plemel povedal, da je polkovnik Klingspor na lastno pest poizvedoval v Dolenji vasi proti Skulju; zvečer istega dne sta bila Weiss in Kling- spor pri meni in se je takrat govorilo o Skulju in mislim, da tudi o Skubicu. Tudi takrat sem izjavil svoje prepričanje, da o stvari ne bo nič resničnega.«

Opis gospoda sodnega nadsvetnika Mejača.

Višji sodni svetnik g. Mejač v Ribnici je povedal: »Od časa, ko se je vršil dogo- dek, je preteklo že precej časa in mi je ne- mogoče, da ponovno doslovno opišem vse prav tako, kakor se je godilo, oziroma go- vorilo. Posebno pa tudi ne morem razvr- stiti besed kronološko, kakor so se govo- rile.« Z gospodom dekanom sem govoril jaz največ, ker sva sedela skupaj in sva že dlje časa ne samo znana, ampak tudi pri- jatelja. Ker je za družbo zelo zabaven, sem vedno rad v njegovi družbi. Če tudi je pri- stala druge stranke, kakor jaz, se z njim navzlic temu lahko debatira, ne da bi pri- šlo do kakšnih hudih kontroverz. Dotični večer smo bili vsi prav dobro razpoloženi, kar mi je dalo povod, da sem mu rekel, naj pride večkrat v našo družbo, ker je zabava tako prijetna, kadar je zraven. Kolikor se spominjam, mi je na to odgovoril, da bi prišel rad in večkrat, da pa ne pride, ker prihajajo v to družbo ljudje, ki mu niso po- godu. Da je rekel »denuncianti«, se jaz niti spominjati ne morem, kar pa je irele- vantno, ker gospod dekan sam pravi, da je to rekel. Na dekanov odgovor se je unela debata, kateri pa nisem dolgo prisostvoval, marveč sem odšel s svojim tovarišem g. dr. Lavričem. Mnenja sem, da so se inkri- minirane besede ozirale edino na druž- bo, katere se shaja v gostilni pri Podboju skoraj vsaki večer. Res je sicer, da sva go- vorila z dekanom o strankah JDS in SLS in se spominjam, da sem dekanu v šali ce- lo rekel — bilo je pred volitvami —: »Ti boš volil JDS, jaz pa SLS« (veselost); v tem tonu se je vršil dotični večer razgovor. Družba, katere zahaja večer za večerom k Podboju, je izključno od stranke JDS, le tuintam pride izjemoma kdo od stranke SLS. Bilo je to okoli 10. ure zvečer.« Dr. Pegan priči: »Gospod nadsvetnik, ali se spominjate, da Vam je g. dekan povedal, da mu je orožnik Tršar pripovedoval, da sta ga Arko in Križman ovadila? — Pri- ča: »Da, to mi je go. pod dekan pripove- doval. Leta 1918. in 1919. so se v Ribnici ponavljale različne ovadbe. Ovadeni so bili tudi orožniki in med njimi stražmoj- ster Tršar. Uvedena je bila proti njemu preiskava in je prišel celo z Dunaja neki general, kateri je poizvedoval o vedenju in o službi orožnikov in posebno tudi o Tršarju. Bil je pri meni in pri gospodu dekanu. Jaz in gotovo tudi g. dekan sva izpovedala

o orožnikih vse najboljše, kar je povzo- čilo, da Tršar ni bil dalje preganjan, mar- več samo disciplinarno iz Ribnice preme- ščen. Pred odhodom se je poslovil od me- ne in od gospoda dekana. Dekan mi je tudi kmalu po Tršarjevem odhodu iz Ribnice povedal, da ga je vprašal, kdo ga je pri vo- jaški oblasti ovadil in da mu je iz hvalež- nosti za usluge povedal, da sta ga ovadila Križman in Arko in sicer prvi ustmeno in drugi pismeno.«

Strel bi bil prečasten za nju (za dekana Skubica in poslanca Skulja), morata visetiti!

Žena g. notarja v Ribnici gospa Josi- pina Smodej je povedala: »Leta 1918 neko jutro ob pol sedmih sem dobila br- zojavko od g. Slavka Plemlja, da bo prišel v Ribnico. Kratko zatem se je res zgledal pri nas in vprašal za mojega moža. Govo- ril je potem z njim, pa mi ni hotel nihče povedati, kaj da sta imela med seboj. Moj zet, ki je bil takrat še zaročenec moje hčere, mi je povedal, da gre za Skubica in za Skulja, da je stvar resna in da jima gre za življenje. Moj zet je povabil zvečer po- mojem naročilu celo komisijo na večerjo z namenom, da jih pregovorimo, naj celo zadevo potlačijo, ker ni resnična. Po ve- čerji je baron Klingspor kot predsednik komisije, ki je prišla nalašč za to od voj- nega ministrstva, v zaupnem pogovoru po- vedal, da je prišel v Ribnico zaradi gosp. poslanca Skulja in gosp. dekana Skubice. Vprašal me je, kakšnega mnenja sem o stvari jaz. Odgovorila sem mu, da glede obeh ne vem nič takega, česar sta obdol- žena. Prej je pa že major Weiss pripomnil: »Strel bi bil prečasten za nju, morata vi- setiti!« Na moje vprašanje, kdo ju je ovadil, je izjavil: »Mesar Križman in Arko iz po- sojilnice.« Pripomnil je še, da dobe veliko aktov, ki jih vrže v koš in da pride po- sebno trgovec Pirker vsaki dan k njemu s kako ovadbo. Weiss je še dostavil: »Nam že zadostuje, kar je župan Mrhar iz Dole- njevsi izpovedal. (Bivši župan iz Dolenje vasi g. Nace Mrhar, večkratni propadli kandidat JDS je bil imejitelj treh avstrij- skih odlikovanj, odlikovan je bil tudi z re- dom sv. Save IV. klase, Op. por.) Čez 8 dni je bila preiskava ustavljena. Kolikor sem izbrala iz besedi teh oficirjev, je šla ovadba za tem, da gospoda Skubic in Skulj ščuvata ljudstvo zaradi svojega srbofilstva na vojaštvo, naj mu ne da nobenih živil in da za to vojaštvo ni imelo v Ribnici ob- stanka.

Kako je označil major Weiss gosp. Arka.

Gospa dr. Slavka Schöberl, hči g. no- tarja Smodeja, je izpovedala kakor njena mati bistveno takole: Gospod major Weiss je označil kot avstrijske denunciant, ka- teri so denuncirali gospoda dekana Skubi- ca in poslanca Skulja srbofilstva, gospode Križmana, Arka in Pirkerja iz Ribnice in župana Mrharja iz Dolenje vasi. O Arku je rekel gospod Weiss: »Das ist der Herr aus der Sparkasse mit der roten Nase, der sitzt immer im Parlament!« (v neki ribni- ški gostilni).

»Za take ljudi bi bil strel predoberi!«

Gospod dr. Anton Schöberl je pr. čal: »Od novembra 1917 do marca 1918 sem bil baterijski častnik pri artiljerijski sku- pini II, kateri je poveljeval major Weiss in je bila nastanjena v Ribnici. Bil sem takrat zaročenec hčere g. notarja Smode- ja in sem kot tak občeval v rodbini. Spo- minim se na dogodek, ko je Slavko Plemlj, ki je sorodnik moje tašče, prišel v Ribnico kot tolmač v zadevi, katere se je imela vr- šiti proti dekanu Skubicu in župniku Sku- lju. Na iniciativo svoje bodoče tašče sem povabil celo komisijo k notarju Smodeju na večerjo, čemur so se ti odzvali. V glavnem je bil takrat pogovor, da sta navedena du- hovnika zakrivila sovražno razmerje pre- bivalstva do vojaštva. Slišal sem reči ma- jorja Weiss: »Za take ljudi bi bil strel predoberi!« Tudi prej se je med častniškim zborom razgovarjalo, da g. dekan Skubic avstrijskemu vojaštvu ni preveč prijazen.

Poslanec Skulj je bil v smrtni nevarnosti.

G. svetnik dr. Kalan je prebral nato pričevanje gospoda Slavka Plemlja, ki je povedal med drugim: »Preiskava je šla ta- krat proti poslancu Skulju, kateri je bil opisan kot srbofil najhuje vrste. O njem je vršil na lastno pest brez tolmača baron Klingspor, kateri mu je povedal, da je do- bil zanesljive podatke o veleizdajniškem početju pri nekem gostilničarju in županu v Dolenji vasi, ki ima gostilno ob glavni cesti, a na njegovo ime se priča ne ve več spominjati. O n. em je rekel major: »Der Wirt ist ein Prachtkerl!« Dal mu je o po- slancu Skulju najkonkretnije podatke, tako da je major rekel: »Von dem habe ich genug, der wird hängen!« Tudi v dru- žbi Skuljevih političnih nasprotnikov sem čul o njem take izjave, da sem se čudil, kako je mogoče proti političnim nasprot- nikom tako postopati. V dno duše se mi je gnusilo početje teh političnih nasproti- kov, kateri so se igrali z življenjem po- slanca nasprotnih stranke.«

Dr. Pegan je na to rekel, da je po njegovem mnenju o tem, kar je govoril g. dekan Skubic, doprinešen že dokaz resni-

ce, toda da bo slika še popolnejša, stavi je predlog, naj se zasliši še major Weiss in naj se od avstrijskega vojnega ministrstva rekvirirajo akti, kateri so pripravljali gg. dekanu Skubicu in poslancu Škulju ne častnega strele, marveč nečastno vrv.

Sodni svetnik g. dr. Kalan je ugodil stavljenima predlogoma in je razpravo preložil.

Politične novice.

+ Levstik — avstrijakant. V »Slovenskem Narodu« je nekdo raztrgal pravkar izišlo »Slovensko čitanko za višje razrede srednjih šol«, katero je sestavil eden naših najboljših literarnih kritikov, profesor dr. Grafenauer. Ni mu prav, da je med episkopi umotvori uvrstil pet spevov Dantejeve »Divine« v prevodu Otona Župančiča, ker po mnenju kritika slovenski učenci ne bi smeli vedeti, da eksistira na svetu razum slovenske literature še sploh katera druga. Višek kulturnega kriticizma pa je g. kritik dosegel s tem, da očita Grafenauerju Levstikovega »Martina Krpana«, češ, da je to »avstrijantstvo« čtivo, ker govori o cesarju Janezu in ministru Gregorju na Dunaju. Grafenauer je res storil veliko napako, saj bi si bil lahko pomagal. Martina Krpana bi naj bil mesto na Dunaj poslal v Belgrad, iz ministra Gregorja pa naj bi napravil Gregorja Žerjava in »Slov. Narod« bi ga bil gotovo pohvalil. — Iz najduhoviteše slovenske satire na dunajsko cesarsko gospodo, kakor je Levstikov »Martin Krpan«, berejo danes navdušeni demokrati državotvorci — slavospev na Avstrijo! Hudo nas Gospod kaznuje za naše grehe, da moramo že take reči požirati.

+ Ne zavijati! »Naprej« vsakokrat za stoče, kadar kdo stopi na kurje oko — demokratom. Tako mu je na primer zdaj žal, da je SLS obljubila, da ob svojem času maščuje krivice, ki se pod demokratskim režimom gode drugačemu uradništvu in učitelstvu in nam pri tej priliki daje nauke o krščanstvu. »Naprej« pa čisto dobro ve, da smo jasno in nedvoumno rekli, da SLS ne misli preganjati nikogar zaradi njegovega političnega prepričanja, ker nam je svoboda mišljenja sveta stvar. Pač pa ne bomo trpeli, da uradnik uganja politiko v uradu in dosledno temu je dolžnost vsake poštene stranke, da zahteva kazni za one, ki ta princip kršijo. Ali »Naprej« res misli, da bi bilo krščansko, če bi se pustili uradniki v činu, ki so si ga po krivici pridobili s tem, da so se zaradi njih preterirali drugi, ki so strokovno usposobljeni? Ali naj se trpi, da bodo gospodje, ki danes, izrabljajoč svoj nezasluženo visoki položaj, svoje kolege preganjajo in zapostavljajo, uživali za to še neizmerno visoke penzije, ko se vlečejo na svoje lavorike? Ali je to krščansko, da bodo eni s polno žlico zajemali, ker so pristali sedanega političnega kurza, drugi pa bodo suho skorjelo grizli? »Naprej« naj nikar ne zavija, ker mi nismo nikjer in nikoli proglasili načela, da se naj enim daje groš, drugim pa knof, kakor je to storil »Napreju« simpatični gospod šef demokratske stranke. Uradnik, ki objektivno vrši svoje delo, naj bo privatno demokrat ali teokrat, realista ali spiritista, če bo vršil svojo dolžnost, bo našel pri nas vsegdar zaščito, če pa bo uganjal v uradu svojo politiko, spada ne v urad, ampak v kavarno ali na shod, kjer naj svobodno zastopa svoja načela, ne da bi obremenjal žepe davkoplačevalcev. Upamo, da bo »Naprej« to kapiral.

+ Nov list v Dalmaciji. Izšla je 1. številka »Primorskega Glasnika«, ki bo izhajal vsak petek v Splitu in je glasilo zemljoradnikov. Izdajatelj lista je inž. Anton Visković. V programnem proglasu pravi, da bo naloga lista, da primorsko inteligenco informira o zemljoradniškem pokretu in o vseh važnih socialnih dogodkih. Nadalje piše: »Jugoslavija ni ustvarjena zato, da bi bila neusahljiv vir, ki ga izrabljajo in se ob njem bogate privilegirane skupine ljudi, konzorcijev, politikov in raznih drugih pijavk, temveč, da postane potom temeljitih socialnih reform skupna posest vseh njenih prebivalcev, posebno onih, ki svestno in koristno delajo za obči blagor in napredek.«

+ Smrtna obsodba v Rusiji. »Doma« javlja: Sovjetska vlada naznanja, da je bil obtoženec baron Unger-Sternberg v javni razpravi v Novem Nikolajewsku obsojen na smrt. Smrtna obsodba je bila že izvršena. Baron Unger-Sternberg je bil obtožen prvič, da je podpiral in izvršil roparske načrte proti sovjetski vladi, drugič, da je pripravljal padec sovjetske vlade in ustanovitev monarhije pod vodstvom Mihaela Romanova in tretjič umora ruskih kmetov in delavcev v Sibiriji ter kitajskih kmetov.

K poglavju naše železniške politike.

Naša železniška politika mora biti državna. Seveda ni treba, da bi bili radi tega slepi za potrebe Slovenije in za zvezo z drugimi državami.

G. inž. Musil meni, da je zveza Kočevje—Moravice važna za zvezo Monakovega z Jadranom. O tej trditvi si dovolimo izraziti svoj dvom, ki ga nam vzbuja pogled na zemljevid: Za Monakovo je bližje v Trst kot pa v luko Baroš, pri čemer je upoštevati tudi večje prijateljstvo Nemcev z Italijani kot z nami. Zveza preko kakšne točke proge Zagreb—Reka ima za Monakovo pomen samo na Solun, t. j. k Egejskemu morju, kratko kot prometna zveza »London—Solun«. O tej zvezi so Nemci in drugi že pisali; ta zveza London—Solun pomeni za Angleže najkrajšo zvezo z Egiptom in s Suezom. Približno, da so Avstrijci že od l. 1908 dalje resno mislili na zvezo Uvac—Kos. Mitrovica, da bi izpeljali promet na Solun mimo Srbije. Zvenomelj—Ogulin, zveza Vrhovine—Bihač—Drvar—Sarajevo—Uvac—Kos. Mitrovica—Solun, katere sicer ne bomo še tako hitro dočakali, morda tedaj le ni tako absurdna; zgrajena z normalnim tirom bi bila svetovnega pomena; obenem bi povzdignila kulturo v večjem delu naše države. Na tej progi manjka še popolnoma (po zemljevidu univ. prof. dr. Gavazija) zveza Črnomelj—Ogulin—zveza Vrhovine—Bihač—Drvar, pa zveza Uvac—Kos. Mitrovica, v skupni dolžini največ 350 km.

V slučaju uresničenja nameravane proge Bihač—Vrhovine—Senj bi enako bolj odgovarjala zveza Črnomelj—Ogulin, kot zveza preko Kočevja na Senj. Za Barošem pa prihaja gotovo Senj kot najbližja nam luka v poštrev.

Dnevne novice.

— Smrtna kosa. V Metliki je umrla včeraj po dolgi, mučni bolezni gđna Matilda Trampus, N. v m. p.

— Preiskava proti dr. Pirkmaierju. Predsedstvo pokrajinske uprave objavlja, da je pokrajinska uprava spričo očitkov, naperjenih v dnevniku »Jugoslavija« proti vodji okrajnega glavarstva v Ptuj, vladnemu tajniku dr. Otonu Pirkmaierju, odredilo poizvedbe. Kadar bodo zaključene, bo odločila o korakih, ki naj se ukrenejo zoper imenovanega uradnika, ako bi bil kriv, odnosno zoper njegove obdolževalce, če bi bil nedolžen. Dosedanje poizvedbe niso dale konkretnega poudara za katerosikoli bodi disciplinarno odredbo.

— Živinski semenj v Prevaljah. Dne 6. oktobra 1921 se vrši v Prevaljah živinski semenj.

— Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro v Ljubljani razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Sevnica. Istočasno se razpisuje služba okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Marenberg. Interesente se opozarja na razpis v Uradnem listu.

— V pomirjenju hišnim posestnikom! Ker hoče zakonodajni odbor stanovanjsko naredbo zopet spremeniti in pridobiti pravice vnovič omejiti, vršile se bodo te dneve v Zagrebu konference zastopnikov društev hišnih posestnikov iz cele Slovenije in Hrvatske, da se sklenejo in podvzamejo potrebni koraki proti nameravanemu nasilju napram hišnim posestnikom. Po teh konferencah se takoj vrši kongres hišnih posestnikov iz cele države v Belgradu in se tam izroči vladi in poslancem utemeljen protest proti nadaljevanju socializacije hišne posesti. Ne samo to, da bodo poslovni prostori v Srbiji najmanj 4 krat dražji kakor pri nas, ki pa plačamo najmanj 5 krat večji hišni davek, se hoče hišnim posestnikom še naprtiti velika bremena za državni stavbni fond, iz katerega bi se zidale stanovanjske hiše, s kakršno obremenitvijo najbrže tudi najemniki ne bodo zadovoljni. Stvar je sedaj predvidena v tem smislu, da oni, ki je že zidal hišo, in s tem žrtvoval vse ali pa vsaj mnogo premoženja v stanovanjske namene, naj bo kaznovan sedaj še s tem, da bo moral še na novo plačevati za zidanje tujih hiš. Ako je to poročilo popolnoma resnično, potem ne izostane odpor hišnih posestnikov do skrajnosti. Takrat hočemo tudi dokazati, kaj je vzrok stanovanjski bedi, kdo jo je zakrivil in ne ublažil in kako bi se lahko stanovanjske razmere temeljito uredile, ne da bi se izvajale take represalije nasproti hišnim posestnikom. Proti nameravam uredbam se bodo vršili tudi protestni shodi po vseh večjih mestih naše države, ki gotovo ne bodo ostali brez vpliva na odgovorne činitelje. — Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo.

— Zopet oženj v ljubljanski okolici. Včeraj zjutraj ob 3. uri je pričelo gorati gospodarsko poslopje Valentina Jagra v Št. Vidu nad Ljubljano. Oženj se je razširil na zraven stoječo hišo št. 14. Gosp. Jager je imel v hiši dve stranki, kateri sta še pravočasno večinoma vse rešili, medtem ko je požar njemu upelil obe poslopji, veliko drv, sena in slame. Le neumornim

gasilcem se je zahvaliti, da so obvarovali poleg stoječa poslopja. Kakor se govori, je bil oženj podtaknjen od zlobne roke.

— Planinski koledar za leto 1922 (VII. letnik) je že v tisku ter naj vsi zainteresirani, ki nameravajo v istem inserirati, pošljejo rokopise v najkrajšem času na Založništvo Planinskega koledarja (Brunon Rotter), Maribor, Krekova ulica 5, ker se konča s tiskom najkasneje koncem oktobra. Cena za celo stran 220 K, za pol strani 120, za četrt strani 60 K.

— Šola za cigane. Iz Bratislave poročajo: K tukajšnjemu šolskemu referentu je prišla včeraj deputacija ciganov in ga prosila, da smejo sami zgraditi v kraju Leva šolo, kjer bi se vršil pouk v slovaškem jeziku za njihove otroke.

— »Naša skrbna in dobrohotna finančna uprava«. Prejeli smo: Dovoljujem si priobčiti uglednemu uradništvu k. notici, ki jo je priobčil »Slovenec« v številki 210 dne 16. septembra 1921 pod gornjim naslovom nastopno pojasnilo: Po veljavnih predpisih je za kuho iz suhih hrusk treba potrdila okrajnega glavarstva, da so hruske pokvarjene in da jih lastnik ni sam pokvaril, ter na podlagi tega potrdila posebnega dovoljenja finančnega okrajnega ravnatelja. Šele na podlagi tega dovoljenja se more kuha iz suhih hrusk vzeti na znanje in predpisati trošarino. Vsega tega stranka v konkretnem primeru ni imela in tudi naznanilo se je glasilo na »hruske« brez pristavka. Uradnik ni torej imel povoda izpraševati kakšne hruske se namerava prekuhati, tem manj, ker se drozga iz svežih hrusk navadno sicer ne prekuhava v maju, vendar taka kuha v tem času nikakor ni absolutno izključena. Mogoče je namreč dobro hrusovo drozgo, ako se z njo pravilno ravna in jo pravilno konservira, vzdržati do maja v porabnem stanju. Ker pa stranka, kakor razvidno iz teh podatkov, ni zadostila navedenim zahtevam, je zapadla tudi kazni ki jo določajo predpisi. Finančno okrajno ravnateljstvo ni pooblašeno milostnim potom odpuščati ali znižavati kazni, odmerilo jo je pa v tem primeru itak z največjo ozirnostjo. Sicer je pa odločba izrečena šele v prvi instanci in ima stranka pravico pritožbe, ki se je bo brez dvoma poslužila. S tem bo dana možnost razsodbo omiliti. — Z izrazom odličnega spoštovanja — Dr. Savnik.

— Zbirajte znamenke! Jugoslovanska Matica se obrača do vseh državnih in privatnih uradov, bank, trgovcev in privatnikov z uljudno prošnjo, naj zbirajo rabljene znamenke, s čemur bi prišla Jugoslovanska Matica do novega stalnega in izdatnega dohodka. Brez vsake žrtve, le z malim trudom lahko pripomorete Jugoslovanski Matici do lepih svot. Torej: vsi, ki imate smisla za narodno obrambno delo, zbirajte rabljene znamenke! Znamke naj se ne trgajo iz papirja, marveč naj se izrežejo in sicer tako, da ostane o zobčiki neposkodovani. Znamke je pošiljati na naslov: Jugoslovanska Matica, Ljubljana, Pred škofijo 21.

— Strašen detektor. Ana Sever iz Aleksandrova v Vojvodini je povila po 7 mesecih zdravega dečka. Ker je mislila, da ji bo z ozirom na predčasen porod istega mogoče utajiti, je otroka zakopala na polju. Čez par dni pa so ga izkopali psi, ki so truplo popolnoma izjedli. Brezsrčna mati je bila aretirana in oddana v zapor, kjer je svoj zločin priznala.

— Sina ubil v vasi Klokočevci v Bosni sta se pred par dnevi spila oče in sin radi delitve premoženja. Tekom prepira je oče zagrabil velik nož in ga zadržal sinu v prsi. Sin je bil prepehan v bolnico, kjer je kmalu nato umrl, oče pa se je sam javil sodišču.

— Neprijetno iznenađenje. Bančni sluga Fröhlich v Berlinu se je zagledal v neko vdovo in se z njo tudi poročil. Da bi bolj živel, je pred poroko poveril 78.000 mark Poneverbi pa so prišli na sled in ravno, ko je v veseljem društvu praznoval svojo poroko, ga je presenetila policija in ga povabila seboj.

Štajerske novice.

š Mariborska poročila. Dne 21. t. m. so se pred mariborsko poroto obravnavali štirje slučaj. Anton Rajh, kur ač v Halberštovu tovarni za usnje, je ukradel kolo in podplate. Škoda znaša nad 66.000 K. Obsojen je bil na 18 mesecev težke ječe. — Nato je prišel na vrsto Anton Trnjak, ki je 7. avgusta na planinski veselici v Rušah zaklal maturantra Serajnika. Zagovarjal se je s popolno pijanostjo, kar so porotniki tudi upoštevali. Dobil je samo tri mesece zapora. — Avgust Peitler je 26. decembra 1920 v Račjem v gostilni med preprirom s kolom udaril po glavi Štefana Klina s tako silo, da je ta čezne kaj dni umrl. Peitler je bil obsojen na 2 leti težke ječe. — Kot zadnji se je zagovarjal Ivan Vesenjaki radi posilstva in ropu. Dobil je 10 let težke ječe.

Ljubljanske novice.

Ij Umrl je včeraj v Rožni ulici 41 vpo-kojeni progovni mojster juž. žel. g. Lovrenc Fatur v lepi starosti 89 let. Pokojni je bil vzor moža poštenjaka, nad vse skrben soprog in oče. Kdor ga je spoznal, ga je vzljubil. Bil je oče centralnega nadzornika g. dr. Faturja in slovenske pisateljice gđe. Lee Fatur. Pogreb bo v soboto popoldan ob 2. uri. Naj počiva v miru! Frizadetim naše iskreno sožalje!

Ij »Organizacija javnih nameščencev—somišljenikov SLS.« prosi vsa naša ljubljanska društva, da opozorijo svoje člane in vse naše somišljenike na njeno prvo javno prireditel, ki se vrši v soboto, dne 1. oktobra t. l. v veliki dvorani hotela »Union«. Spored obeta biti jako zanimiv in se ga bode pravočasno še v časopisih objavilo. Med točkami je omenati posebno v Ljubljani redko prirejano »Vinsko trgatvo«; tudi srečolov obeta biti bogat. — Pri prireditvi svira vojaška godba. Naprošajo se vsi naši somišljeniki, da to prireditel v obilnem številu posetijo. Posebna va-

bila se ne bodo razpošiljala ter veljajo te objave obenem kot povabilo. — Odbor.

Ij Starešinski sestanek se vrši v petek, 23. sept. ob osmi uri v srebrni dvorani hotela »Union«. Vsi člani se vabijo, da se sestanka gotovo udeležijo. — Dr. Božič, predsednik.

Ij Probuda vabi vse člane-umetnike, pa tudi umetnike, ki še niso pristopili k društvu, na sestanek, ki se bo vršil v soboto, dne 24. t. m. na tehnični srednji šoli v pričišču. Na programu so važni pogovori.

Ij Pomoči potrebni! Neka uboga družina s 5 nepreskrbljenimi otroci in 72 letnim starčkom živi v veliki bedi. Oče bolan, brez kakega premoženja, 3 otroci hodijo v šolo raztrgani in bosi; dve deklici (8 in 10 let) in 6 letni fantek. Prosimo usmiljenih src pomoči! Ime pove društvo »Dobrodelnost«. Poljanski nasip 10, kamor naj se tudi pošiljajo darovi.

Ij Iz Borštnikove zapuščine se prodajo ljubiteljem umetnosti sledeči predmeti: Zlata ura z napisom, zlat obesek, verižica za uro, doza za svačice z napisom, zlat ščipalnik, dve srebrni mašni z napisom in eno srebrno stojalce za uro. Da ne bi ti spomini pokojnega umetnika prišli v nepravne roke, opozarjamo nanje pokojnikove prijatelje in spoštovatelje. Predmete si lahko vsakdo ogleda pri gospodu notariu Hafnerju.

Orlovski vestnik.

Seja ljubljanskega okrožnega sveta se vrši dne 28. t. m. v sredo ob pol 8. uri zvečer v ljudskem domu. Ker se bo razpravljalo o važnih točkah, zato prosim udeležitve vseh bratov. Bog živi! — Rebolj, predsednik.

Orliški krožek Krekove prosvete prične danes ob 7. uri zvečer z redno telovadbo v društvenih prostorih. Sprejemajo se tudi nove članice. Bog živi!

Turistika in sport.

Izjava. Podpisani odborniki Ljubljanskega nogometnega podsaveza izjavljamo s tem, da smo na 11. seji upravnega odbora, ki se je vršila dne 21. septembra t. l., podali svoje ostavke vsled tega, ker ne morejo prevzeti odgovornosti za sklepe L. N. P. kateri temeljijo na neobjektivnosti in nekorektnem postopanju napram posameznim klubom. Obenem odločno zahtevamo da se skliče izredni občni zbor katerega naloga mora biti, odstraniti te nezdružive in našemu sportu škodljive razmere v instituciji, katere naloga bi morala biti vsestransko podpirati razvoj našega sporta na sploh in ne uničevati istega potom oškodovanja posameznih klubov, in ker se nečemo izpostavliti še nadalje osebnim inzulom. Za vsa nadaljna pojasnila smo J. N. S. in občenemu zboru L. N. P. na razpolago. — Bašin Alojzij, odbornik — Slamič Lavoslav, I. tajnik — Kralj Ivan, odbornik.

Gospodarstvo.

BORZNI PREGLED.

Ljubljana, 22. sept. Vsi vest iz Belgrade, da je ministrski svet ukinil danes svobodno trgovino z devizami in valutami ter uvedel zopet vezano trgovino, so danes na zagrebški borzi vse tuje valute in devize padle. Najbolj občutno so padle Budimpešta, Berlin in Dunaj in napoleondori. Precej Italija, dolari in Praga sta le malo oslabela. Dunaj je padel od 13.75 na 12.50 — in še nižje. Popoldne je postal zopet nekoliko krepkejši.

Na Dunaju so bile pred borzo zopet demonstracije. Toda tuje devize in valute so se kljub temu visoko dvignile. Danes je avstrijska vlada uvedla za vse prodajalce in kuvalce valut prisilno legitimacijo. Posledica je bila, da so se valute slno drago plačevale.

BORZA.

Zagreb, 22. septembra. (Izvirno) Budimpešta 28½—29, Berlin 201—204, Italija 885—905, London 795—800, Praga 254—255, Dunaj 1230—1270, Curih 38½, Napoleoni 600—620. Valuta: Marke 196—200, dolar 207—211.

Curih, 22. septembra. (Izvirno) Devize: Budimpešta 0.75, Berlin 532, Italija 2405, London 2161, New York 580, Pariz 4105, Praga 682, Dunaj 0.50, Bukarešt 540, Zagreb 280, Varšava 0.14. Valuta: Nemškoavstrijske krone 0.37.

Dunaj, 22. septembra. (Izvirno) Devize: Budimpešta 230, Berlin 1595, Italija 7200, London 6512½, New York 1590, Pariz 128.—, Praga 2050, Curih 300.—, Bukarešt 1788½, Zagreb 805, Varšava 82. Valute: Ogrska krona 250, marka 1590, ira 7150, funt str. 6450, dolar 1600, fr. frank 122, čsl. krona 2935, šv. frank 299.—, lei 1720, dinarji 2820, poljske marke 34.—.

g Za svobodno trgovino s premogom. Praga, 22. septembra. (Izvirno) Ministrstvo javnih del se peča z idejo, da z ozirom na grozečo krizo dopusti popolno svobodno trgovino s premogom.

g Delegacija ministrstva financ objavlja uradno: Gospod finančni minister je z naredbo z dne 12. septembra 1921 D. broj 11.600, odredil, da se smejo začasna potrdila o podpisnem 7% državnem posojilu sprejemati kot kavcije. Blagajna, ki sprejme tako potrdilo za kavcijo, mora o tem obvestiti oni bančni zavod, pri katerem je bilo posojilo podpisano, da zavod to dokaže v vpisniku. Kadar bo bančni zavod dobil obveznice, jih bo izročil dotični blagajni proti vrnitvi začasnega potrdila.

g Dobava blaga. Oddelek za socialno skrb pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani želi nabaviti za invalidske zavode nastopne vrste blaga: 530 komadov volnenih odej, 1616 metrov blaga za slamiške, odnosno zimnice (gradil), 328 metrov blaga za zglavnice (gradil), 920 metrov zeljavniške prevlake, dalje 1365 m sukna za zimске suknje (event. ulstra), 368 m rokavine (podloga), 525 metrov iadravine (podloga), 3150 komadov velikih gumbov, in sicer franco Ljubljana. Pismene zapečatene ponudbe (pravilno kolkovane) z vzorci vred naj se rošljejo na dori omenjeni oddelek (invalidski odsek) št. Peterske vojašnice, najkasneje do 30. septembra 1921. V ponudbi je navesti v katerem roku (od dne naročila) se dobavi blago. Oddelek si pridržuje pravico, da sprejme izmed prispelih ponudb eno ali pa tudi več. Reflektira se na dobro blago. Fakture se poravnajo najkasneje 14 dni potem, ko je bilo blago pravilno prejeto.

Rok za podpisovanje 7% investicijskega posojila poteče dne 30. septembra.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva
ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuj in Brežicah.

Delniška glavica K 50.000.000.
Rezerva K 45.000.000.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče
posle. Prodaja srečke razredne loterije.

Cekovni račun številka 10.509. — Brzjavni naslov:
Banka, Ljubljana. — Telefon štev. 261 in 413.

Stanovanje s hrano Nova zgradba,

enonadstropna, z dvema stanovanjima, vsako s 3 sobami in pritlikino, s stanovanjem za hišnika, se proda. Več povestavbenik JOS. KÖNIG, Ljubljana, Maribor, 3468
Cesta na Rožnik štev. 5. 3464 montova ulica 16.

IZGUBILA se je 15. t. m. rujava usnjata denarnica z večjo vsoto denarja, iz postaje Radohova vas po glavni cesti proti Trebnjem. Pošteni najditelj naj jo vrne proti dobri nagradi na orožniški postaji v Trebnjem ali naj pošlje svoj naslov v (urad) upravnništvo »Slovenec« pod štev. 3467.

Dva krojaška pomočnika

za fino delo sprejme takoj v trajno delo IVAN VRHOVEC, Dravje, št. Vid pri Ljubljani. 3466

Naznanjam cenj. naročnikom, da so došli **damski vzorci klobukov** letošnje mode, po katerih sprejemam tudi popravila. Cene novih nizke. Tudi barvanje in oblikovanje vseh vrst moških klobukov J. STEMBERGER, Dunajska cesta 9, drugo dvorišče, desno. 3458

SPEDICIJSKA TVRDKA

Ludovik Ševar vd.
na RAKEKU
izvršuje najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi ocarinjenje.

TRIT kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih **Naftomazilo**, ki je brez duha in ne muže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 15 kron pri **TANKOCI, lekarna** Ljubljana, Slovenija.

F. Žol, suhe gube in laneno seme kupuje in plača najvišje dnevne cene

KMET & KOMP.
Ljubljana, Gospodarska c. 8. Telefon int. 319.
Stalna zaloga moka vseh koruze, ovsa, brinja in vseh drugih deželnih pridelkov.

Zahtevajte ponudbe!

Stanovanje: dve prazni ali

meblirani sobi z uporabo kuhinje ali brez nje, iščeta brat (profesor) in sestra za takoj. Ponudbe na upravo lista pod »profesor«. 3465

Več lesnih strokovnih delavcev, slojarjev, strugarjev, mizarjev in parkelnega predelavca, ki je vajen vseh parketnih strojev sprejme v trajno delo za novi oddelček tovarne podpisano podjetje. V poštev pridejo samo večji in stalni delavci z dobrimi izkazili. Pismene in ustne prijave opremljene z natančnimi podatki o družinskih razmerah in dosednji zaposlenosti, rojstnem kraju in starosti na:

Remeo Co., tovarna upognjenega pohištva, Duplica pri Kamniku.

16 do 17 letno DEKLO za gospodarstvo in urad išče pošlarska rodbina brez otrok, eventualno kot rejenko. — Ponudbe pod »Pomočnica« na upravnništvo »Slovenec« 3456.

Razpisuje se služba

organista in cerkovnika

v Kranjski gori skupaj z obč. tajništvom. Stalna skupna mesečna plača 1100 K. Poleg tega še štolnina, njičica, postranski dohodki pri občini, prosto stanovanje, luč in še marsikaj. Nastop takoj. — Zupni urad v Kranjski gori. 3420

PETROLEJSKE VRČE

z ali brez zabojev, kupi vsako množino po najvišji ceni HROVAT & KOMP., Ljubljana, Vegova ulica štev. 6. 3345

V Bogu je umrl danes gospod

LOVRO FATUR

progovni mojster južne železnice v pokoju, star 89 let. — Pogreb bo v soboto, dne 24. t. m. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Rožna ulica št. 41.

Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, dne 22. septembra 1921.

Žalujoči ostali.

Potrni globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem tužno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, brat itd., gospod

JANEZ KOŠIR

posestnik, trgovec, občinski odbornik itd., danes dne 21. septembra ob 10. uri ponoči po dolgi, mučni bolezni, previden večkrat s sv. zakramenti za umirajoče v 36. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Zemeljski ostanki predragega rajnega se bodo prenesli v soboto, dne 24. septembra ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Križah.

Retnje, dne 21. septembra 1921.

MARIJA KOŠIR, JANKO, IVANKA, MARIJA, soproga, otroci.

Ministrstvo financ kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

7% drž. investicijsko posojilo l. 1921 v iznosu Din. 500.000.000.—

POZIV NA VPIS.

Minister financ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju Uredbe z dne 27. junija 1921 Dšt. 7941 vzakonjene s členom 130 Ustava pozivlja na vpis

7% drž. investicijskega posojila v nominalnem znesku Din. 500.000.000

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra, kakor: popravilo, izvršitev in razširjenje železniškega prometa, stavbo novih in dovršenje započeti železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos posojila je Din. 500.000.000 izdan al pari v kosih po Din. 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 serijah po 100 števil, obresti so 7% na leto ter se izplačujejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnicah in zato pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakoršnega koli davka, koleka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10 let se to posojilo ne more konvertirati, niti v tem času obrestna mera znižati. V slučaju, da se posojilo po preteku 10 let konvertira, mora se imejteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amortizacija začeta 4 leta po emisiji, ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z žrebanje ali odku-

pom po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obveznici natisnjen. Posojilo je zavarovano s hipoteko, a potrebna svota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavila se bo vsako leto v budget (državni proračun), za pokritje pa bodo služili pred vsem dohodki dotičnega investicijskega objekta.

Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po žrebanju.

Posojilo bo kotirano na vseh domačih borzah.

Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim državnim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se polagati kakor kavcije, uporabljati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih podjetjih.

Obveznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah po zakonskih predpisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, srezkih in občinskih) kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

Vpis se bo vršil od 1. do 30. septembra 1921

pri vseh denarnih zavodih Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega po-

BEOGRAD, meseca julija 1921.

sojila se bo izvolil posebni parlamentarni odbor. — Ko bo celo posojilo porabljeno, podal bo minister financ Narodni skupščini kraljevine S. H. S. poročilo o skupni porabi istega.

Minister financ dr. Kosta Kumanudi l. r.